

Etelä-Pohjanmaan käräjäoikeus on 16.6.2017 antanut tuomion asioissa R 16/407 ja R 16/408, jotka koskivat Jalasjärven aikuiskoulutuskeskuksen (JAKK) toimintaan liittyviä törkeitä avustuspetoksia ja törkeää virka-aseman väärinkäyttämistä. A, B, C ja D Oy sekä syyttäjät ovat hakeneet muutosta käräjäoikeuden tuomioon.

Hovioikeus on tänään antamallaan ratkaisulla hyväksynyt käräjäoikeuden tuomion lopputuloksen A:n, B:n ja C:n syyksi luettujen rikosten osalta.

Jalasjärven kunnan työntekijöille on järjestetty JAKK:ssa liiketalouden perustutkinnon oppisopimuskoulutusta kunnanjohtajana toimineen A:n päätöksellä. Oppisopimuskoulutukseen kuuluvan tietopuolisen koulutuksen järjestäjänä on toiminut D Oy, jonka koulutusjohtajana on toiminut B. Koulutus ei sisältönsä puolesta ole vastannut oppisopimuskoulutusta koskevia säännöksiä, koska siihen ei ole sisältynyt oppisopimuskoulutuksen keskeisintä edellytystä eli työssäoppimista. Lisäksi koulutus ei ole koulutukseen hakeutumisen, henkilökohtaistamisen ja tietopuolisen koulutuksen osalta täyttänyt oppisopimuskoulutusta koskevia edellytyksiä. Tämän vuoksi valtiosuuksista päättäneelle valtioneuviranomaiselle eli opetus- ja kulttuuriministeriölle ilmoitetut tiedot valtiosuuden perusteena olleista oppisopimusopiskelijoiden määristä eivät ole vastanneet todellista tilannetta eikä Jalasjärven kunnalla olisi siten ollut oikeutta saamiinsa valtiosuuksiin.

A:n ja B:n menettely on täyttänyt törkeän avustuspetoksen tunnusmerkistön. Lisäksi A:n menettely kunnanjohtajana on täyttänyt törkeän virka-aseman väärinkäyttämisen tunnusmerkistön. A:n ja B:n menettely on ollut lajissaan poikkeuksellisen vakava ja siinä on käytetty räikeästi hyväksi luottamukseen perustuvaa valtiosuusjärjestelmää. Menettelyn vaikuttimena on ollut valtiosuusrahoituksen saaminen Jalasjärven kunnan henkilöstökoulutuksen järjestämiseen. JAKK on maksanut saamastaan liiketalouden perustutkinnon oppisopimuskoulutuksen valtiosuusrahoituksen määrästä noin puolet D Oy:lle.

Hovioikeus on korottanut käräjäoikeuden A:lle ja B:lle tuomitsemia rangaistuksia siten, että A on tuomittu 2 vuoden 2 kuukauden ehdottomaan vankeusrangaistukseen ja B 2 vuoden ehdottomaan vankeusrangaistukseen. Hovioikeus on tuominnut D Oy:n 50.000 euron yhteisösakkoon.

JAKK:ssa on lisäksi järjestetty logistiikan perustutkintokoulutusta oppisopimuskoulutuksena. Sitä on tarjottu kuljetusyrityksille siten, että lähes kaikki yritysten kuljettajat ovat voineet osallistua koulutukseen. Oppisopimuskoulutuksen myynnin lähtökohtana on ollut ammattipätevyiden jatkokoulutuksen aiheuttama kysyntä (ns. direktiivijatkokoulutus). JAKK:n kuljetus- ja logistiikkaosaston toiminta on tämän johdosta kasvanut voimakkaasti lyhyessä ajassa. Hovioikeus on katsonut kuten käräjäoikeus, että ammattipätevyiden jatkokoulutuksen ja vaarallisten aineiden kuljettamista koskevan ADR-täydennyskoulutuksen sisällyttäminen logistiikan

perustutkinnon oppisopimuskoulutukseen ei tilanteen valtakunnallisen epäselvyyden vuoksi ole voinut olla rikosvastuun perusteena asiassa.

JAKK:n järjestämässä kuljetusyritysten kokoneiden kuljettajien laajamittaisessa kouluttamisessa logistiikan perustutkintoon oppisopimuskoulutuksella on kuitenkin ollut niin merkittäviä puutteita työssäoppimisen ja koulutuksen henkilökohtaistamisen osalta, että koulutus ei ole täyttänyt oppisopimuskoulutusta koskevissa säännöksissä tälle koulutusmuodolle asetettuja edellytyksiä. Toisin kuin käräjäoikeus, hovioikeus on katsonut, että kuljetus- ja logistiikkaosaston osastonjohtajana toimineen C:n ei ole näytetty toimineen vastoin saamiaan ohjeita. C on osastonjohtajana vastannut kuitenkin siitä, että kuljetusyrityksille oppisopimuskoulutuksena markkinoidussa koulutuksessa toteutuvat oppisopimuskoulutusta koskevat keskeiset edellytykset. Toiminnan voimakkaan kasvun seurauksena C:n olisi tullut huolehtia siitä, että oppisopimuskoulutuksen keskeisten edellytysten toteuttaminen on ollut mahdollista tällaisessa laajamittaisessa koulutuksessa. Työssäoppimisessa ja henkilökohtaistamisessa olleiden puutteiden vuoksi koulutus ei ole täyttänyt oppisopimuskoulutusta koskevia edellytyksiä. Koska JAKK:n järjestämä koulutus ei ole tältä osin tosiasiallisesti ollut oppisopimuskoulutusta, Jalasjärven kunnalla ei olisi ollut oikeutta saamiinsa valtionosuuksiin.

C:n menettely on täyttänyt törkeän avustuspäätöksen tunnusmerkistön. C:n menettely ei ole ollut lähtökohtaisesti niin moitittavaa kuin A:n ja B:n menettely, sillä kysymys ei ole ollut ilmiselvän perusteettomasta valtionosuusjärjestelmän hyödyntämisestä. Hovioikeus ei ole muuttanut käräjäoikeuden C:lle tuomitsemää 1 vuoden 3 kuukauden ehdollista vankeusrangaistusta.

Asian ovat ratkaisseet hovioikeudenneuvokset Antti Vaittinen, Petteri Korhonen ja Markku Mäkynen. Valmistelijoina ovat toimineet hovioikeuden esittelijät Heini Hakala ja Maria Rudanko.

Hovioikeuden ratkaisu on tilattavissa kirjaamosta (p. 029 56 41646, vaasa.ho(at)oikeus.fi). Asian diaarinumero on R 17/791.

Lisätietoja ratkaisusta antavat hovioikeuden esittelijä Heini Hakala (p. 029 56 41627) ja hovioikeudenneuvos Markku Mäkynen (p. 029 56 41606).

Södra Österbottens tingsrätt har 16.6.2017 meddelat dom i ärendena R 16/407 och R 16/408 gällande grovt subventionsbedrägeri och grovt missbruk av tjänsteställning, vilka hänför sig till verksamheten vid Jalasjärvi vuxenutbildningscentral (Jalasjärven aikuiskoulutuskeskus, JAKK). A, B, C och D Oy samt åklagarna har sökt ändring i tingsrättens dom.

Hovrätten har idag givit dom i ärendet och godkänt slutresultatet i tingsrättens dom gällande de brott som tillräknats A, B och C.

JAKK har anordnat läroavtalsutbildning för grundexamen inom företagsekonomi riktad till arbetstagare vid Jalasjärvi kommun genom beslut av A som fungerat som kommundirektör. De teoretiska studierna inom läroavtalsutbildningen har anordnats av D Oy, där B fungerat som utbildningsdirektör. Utbildningen har inte till sitt innehåll motsvarat de stadganden som gäller för läroavtalsutbildning, eftersom utbildningen har saknat den mest centrala förutsättningen för läroavtalsutbildning, dvs. inläring i arbetet. Därtill har utbildningen inte motsvarat förutsättningarna för läroavtalsutbildning beträffande ansökning, personlig tillämpning eller teoretiska studier. De uppgifter om antalet studerande inom läroavtalsutbildningen som meddelats till undervisnings- och kulturministeriet och som legat som grund för statsandelarna som ministeriet beslutat om har därför inte motsvarat den faktiska situationen. Jalasjärvi kommun har därmed inte haft rätt till de statsandelar som den erhållit.

A:s och B:s förfarande har uppfyllt rekvisitet för grovt subventionsbedrägeri. Därtill har A:s förfarande som kommundirektör uppfyllt rekvisitet för grovt missbruk av tjänsteställning. A:s och B:s förfarande är exceptionellt allvarligt i sitt slag där man har på ett grovt sätt utnyttjat systemet med statsandelar – ett system som bygger på förtroende. Motivet har varit att anhålla om statsandelar för personalutbildningen vid Jalasjärvi kommun. JAKK har erlagt till D Oy ungefär hälften av de statsandelar som den fått för läroavtalsutbildningen för grundexamen inom företagsekonomi.

Hovrätten har höjt det straff som A och B dömts till i tingsrätten så, att A i hovrätten har dömts till 2 år och 2 månaders ovillkorligt fängelse och B till 2 års ovillkorligt fängelse. Hovrätten har dömt D Oy till samfundsbot om 50.000 euro.

JAKK har även anordnat läroavtalsutbildning för grundexamen inom logistik. Denna utbildning har erbjudits transportföretag så att nästan alla chaufförer vid företagen har haft möjlighet att delta i utbildningen. Utgångspunkten vid försäljningen av läroavtalsutbildningen har varit den efterfrågan som funnits på fortbildning för uppnående av yrkesbehörighet (sk. direktivfortbildning). Verksamheten inom transport- och logistikavdelningen på JAKK har som en följd av detta vuxit kraftigt under en kort tid. Hovrätten har, liksom tingsrätten,

ansett att den omständigheten att fortbildningen för yrkesbehörighet och den kompletterande ADR-utbildningen gällande transport av farliga ämnen har inkluderats i läroavtalsutbildningen inte har kunnat medföra straffrättsligt ansvar, eftersom situationen varit oklar på nationellt plan.

Bristerna i den av JAKK anordnade läroavtalsutbildningen för grundexamen inom logistik riktad till erfarna chaufförer vid transportföretagen har ändå varit så betydande gällande inläring i arbetet och personlig tillämpning att utbildningen inte har uppfyllt förutsättningarna i de bestämmelser som gäller läroavtalsutbildning. I motsats till tingsrätten har hovrätten ansett att det inte har visats att C, som fungerat som avdelningschef för transport- och logistikavdelningen, skulle ha handlat i strid med de anvisningar som givits C. Som avdelningschef har C ändå ansvarat för att de centrala förutsättningarna för läroavtalsutbildning uppfylls i den utbildning som marknadsförts till transportföretagen som läroavtalsutbildning. Som en följd av verksamhetens kraftiga tillväxt har det ankommit på C ombesörja att det har varit möjligt att uppfylla de centrala förutsättningarna för läroavtalsutbildningen i en sådan omfattande utbildning. På grund av bristerna gällande inläring i arbetet och personlig tillämpning har inte utbildningen uppfyllt förutsättningarna för läroavtalsutbildning. Eftersom den av JAKK anordnade utbildningen således inte till denna del har varit faktisk läroavtalsutbildning, har Jalasjärvi kommun inte haft rätt till de statsandelar som den erhållit.

C:s förfarande har uppfyllt rekvisitet för grovt subventionsbedrägeri. C:s förfarande är inte i utgångsläget lika klandervärt som A:s och B:s, eftersom det inte är fråga om ett uppenbart ogrundat utnyttjande av systemet med statsandelar. Hovrätten har inte ändrat på det villkorliga fängelsestraff på 1 år och 3 månader som C dömts till i tingsrätten.

Ärendet har avgjorts av hovrättsråden Antti Vaittinen, Petteri Korhonen och Markku Mäkynen. Som beredare har fungerat föredragandena vid hovrätten Heini Hakala och Maria Rudanko.

Hovrättens avgörande kan beställas från registratorskontoret (tel. 029 56 41646, [vaasa.ho\(at\)oikeus.fi](mailto:vaasa.ho(at)oikeus.fi)). Ärendets diarienummer är R 17/791.

Tilläggsinformation om avgörandet ges av föredragande vid hovrätten Heini Hakala (tel. 029 56 41627) och hovrättsrådet Markku Mäkynen (tel. 029 56 41606).